ПРОЛЕТАРИ ВСЕХ СТРАН, ОБЪЕДИНЯЙТЕСЬ!

კომუნისტი

ГАЗЕТИ ГАМОРДЕБА 1920 ГЛИС З ІВНІСІНДАН

საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს და მინისტრთა საბჭოს ორგანო

КОМУНИСТИ — ОРГАН ЦК КП ГРУЗИИ, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР

№ 85 (19227) პარასკევი 12 აპრილი, 1985 წელი. ფასი 3 კაპ.

„წითელი შაბათობა“ გვიხმობს

ტყიბული. (საქ. კორ.). ტყიბულის ჩოხის ფაბრიკა (დირექტორი გ. რუხაია) ზონის ერთ-ერთი წამყვანი საწარმოა. შარშანდელი სამეურნეო წელი აქ კარგი საწარმოო მაჩვენებლებით დაამთავრეს და ხუთწლედის დამამთავრებელი წლის ანგარიშში ისობით ტონა ბარისხოვანი ჩაი გადაამუშავეს.

ფაბრიკის კოლექტივი განსაკუთრებულ ყურადღებას უთმობს პროდუქციის ხარისხის გაუმჯობესებას. აღსანიშნავია, რომ ტყიბულური ჩაის პროდუქციის მნიშვნელოვანი ნაწილი ევროპის მომავე დემოკრატიულ ქვეყნებსა და ინგლისში იგზავნება. ბოლო ერთი წლის მანძილზე საერთაშორისო ბაზარზე ორას ტონამდე შავი ბაიხაო ჩაი გაიყიდა.

გორი. (საქ. კორ.). ხომ მოგწონთ ორიგინალურად მოხატული ჩითის ქსოვილები? ამ ნახატების შექმნაზე, რა თქმა უნდა, მხატვრები მუშაობენ, მაგრამ საჩითავ ლილაზე ისინი გრავირებს გადაავლებენ.

არსებობს ლილაზე ნახატის გადატანის რამდენიმე მეთოდი — მალატირების, ფოტომექანიკური და სხვა, თუმცა, სრულყოფილი არც ერთი არ არის, მაგრამ მათი უყველაზე დიდი ნაკლი მაინც ის გახლავთ, რომ საჩითავ ლილაზე ნახატის გადატანას ორი-სამი თვე სჭირდება.

ახლი ქსოვილის საჩითაკი ავტომატური ელექტროსადგურიო მანქანა „მეგა“, რომელიც ამ ცოტა ხნის წინათ გადაეცა სიფლოტატციოდ გორის ბამბეულის საწარმოო გაერთიანების გამომყვანი ფაბრიკის საგრავიურო სამჭრელზე, საჩითავ ლილაზე ნახატის გადატანის პროცესს 4-6 დღემდე ამცირებს.

ახალმა დანადგარმა ერთბაშად ხელის შრომისაგან ოთხი კაცი გამოთავისუფლა, საგრძნობლად შეამცირა პროდუქციის თვითღირებულება.

ახალციხე. (საქ. კორ.). სატყეო მეურნეობა [illegible] ვი დიდი მონდომებით [illegible] ზადება [illegible] 115 წლისთავისადმი მიძღვნილი კომუნისტური შაბათობის შესახებ.

მეტყევეებმა 20 აპრილი უმაღლესი შრომის ნაყოფიერების დღად გამოაცხადეს. შაბათობის მოწყობ შტაბში, რომელსაც სატყეო მეურნეობის დირექტორი ი. ლომძე ხელმძღვანელობს, უკვე დაზუსტებულია ყველა უბნის, სამჭრელ და ბრიგადის სამუშაო გეგმა. „წითელ შაბათობაში“ მონაწილეობას მიიღებს 200 მეტყევე. ისინი ამ დღეს დარგავენ 26 ათას ძირ ნერგს, იმუშავებენ აგრეთვე ხე-ტყის დამზადებაზე, სახერხ და სადურგლო საამქროებში. გამოუშვებენ 2000 მანეთის პროდუქციას, ხოლო ხუთწლედის ფონდში გადარიცხავენ 640 მანეთს.

სკკპ ცენტრალური კომიტეტის პოლიტბიუროში

სკკპ ცენტრალური კომიტეტის პოლიტბიუროს მორიგ სხდომაზე მოისმინა მინისტრების ვ. კ. მეფისიკის, ნ. თ. ვასილიევისა და სახსოფლტექნიკის თავმჯდომარის ლ. ი. ბიტრუნის ინფორმაციები ქვეყანაში საგაზაფხულო თესვის მომზადებისა და მიმდინარეობის შესახებ.

სხდომაზე აღინიშნა, რომ წლეანდელი ამინდის პირობები მოითხოვს საგაზაფხულო მინდვრის სამუშაოები შესრულებულ შემჭიდროებულ ვადებში დიდი ორგანიზებულობისა და ძალების მაქსიმალური დაძაბვით. ამ პირობებში საჭიროა ზუსტად გადაწყვეტად საგაზაფხულო თესვის მატერიალურ-ტექნიკური უზრუნველყოფის ყველა საკითხი, გაძლიერილ აგროსამრეწველო გაერთიანებების, კოლმეურნეობების, სახელმწიფო მეურნეობებისა და სამეწყეროო დაწესებულებების მაორგანიზებელი როლი, აქტიურად გამოიყენონ მოწინავე გამოცდილება.

პოლიტბიუროომ დაიკავა სამინისტროებისა და უწყებების ხელმძღვანელებს, ადგილობრივ პარტიულ, სამეურნეო და სამეურნეო ორგანოებს განაზორციელონ არსებული ნაკლოვანებების აღმოფხვრის ღონისძიებანი, ოპერატიულად გადაწყვეტონ საგაზაფხულო თესვის დროული და ხარისხიანი შესრულების საკითხები, ამამაღლონ ორგანიზატორული და მასობრივი-პოლიტიკური მუშაობის ფონე, მტკიცედ იღვაწონ მიწათმოქმედების ინტენსიური სისტემების, ბრიგადული იჯარისა და სამეურნეო ანგარიშის თანამიმდევრული დანერგვისათვის, კიდევ უფრო ფართოდ გამაღონ მიწათმოქმედთა სოციალისტური შეჯიბრება.

კოლმეურნეობებისა და სამეურნეობების პარტიული ორგანიზაციების, ხელმძღვანელებისა და სპეციალისტების, კომუნისტებისა და კომკავშირელების მოვალეობაა მაღალ დონეზე განაზორციელონ საგაზაფხულო მინდვრის სამუშაოები და ამით კარგი საფუძველი ჩაუყარონ ხუთწლედის დამამთავრებელ წელს ოსი მოსავლის მოწევას.

პოლიტბიურომ განიხილა საკითხი აგროსამრეწველო კომპლექსის დადამშუშაებელი დარგების მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის განვითარების დაჩქარების შესახებ. ამ საკითხის განხილვის დროს ყურადღება მიაპყრეს იმას, რომ სოფლის მეურნეობის პროდუქციის შენახვისა და გადამუშავების სამრეწველო შენაბნასან დაკავშირებული სასურსათო პროგრამით დადგენილი დავალებანი სრულდება, ჩამორჩენა საგეგმო დავალებებს სასურსათო მანქანათმშენებლობა, ფერხდება კვების დარგების ტექნიკური განახლება. ეს იწვევს მნიშვნელოვან დანაკარგებს, მოყვანილი და დამზადებული პროდუქციის არასრულ გამოყენებას.

ამ საკითხის გამო მიღებულ სკკპ ცენტრალური კომიტეტის დადგენილებაში განსაზღვრული სამინისტროებისა და უწყებების, მათთამი დაქვემდებარებული ორგანიზაციების ამოცანები, რომელთა მიზანია გადამუშავებული საწარმოების შენენტოობის გაზრდება, ტექნიკური განახლება და რეკონსტრუქცია, ორსებული საწარმოო ბაზის სრული გამოყენება, ნედლეულის უფრო საგულდაგულო გადამუშავება და დანაკარგების შემცირება, სასურსათო პროდუქტების გამოშვების გადიდება და ხარისხის გაუმჯობესება. დასახეს კიპტალურ დაბანდებათა ეფექტიანი გამოყენების გზრდის, გადამუშავებული მრეწველობის საწარმოების სიმძლავრეთა შენენტობისათვის საჭირო მატერიალური და ფინანსური რესურსების თავის მოყრისა და მათი ამოქმედების ღონისძიებანი.

ბაზი გაუსვეს, რომ მოკავშირე რესპუბლიკების კომპარტიათა ცენტრალურმა კომიტეტებმა, პარტიის სამხარეო და საოლქო კომიტეტებმა ამ საკითხებს უნდა დაუწესონ შეუნელებელი კონტროლი, მკაცრად მოპკითხონ საწარმოთა ხელმძღვანელებს წარმოებაში მაღალი ორგანიზებულობისა და წესრიგის უზრუნველყოფისათვის, განახორციელონ მეცნიერების უახლეს მიღწევათა ფართო გამოყენების, მუშაკთა შრომისა და საყოფაცხოვრებო პირობების გაუმჯობესების ღონისძიებანი, ყოველმხრივ დაუჭირონ მხარი სასურსათო პროდუქციის გამოშვების გადიდებისათვის შრომითი ოოლეტიანების ინიციატივას.

პოლიტბიურომ განიხილა და მხარი დაუჭირა თვეზსაჭერი კოლმეურნეობების წინადადების იმის შესახებ, რომ შეიქმნას ერთიანი თვეზსაჭერი საკოლმეურნეო სისტემა თვეზსაჭერი კოლმეურნეობების საკავშირო გაერთიანების მეთაურობით, რომელსაც ეყოლება არჩეკითი გამგეობა. ამ ორგანურნეო დემოკრატიის პრინციპების საფუძველზე აგებული ასეთი გაერთიანების შექმნა საშუალებას მოგვცემს გავაუმჯობესოთ თვეზსაჭერი კოოპერაციის საქმიანობა, უფრო ფართოდ გამოვიყენოთ მეცნიერებისა და ტექნიკის მიღწევები თვეზსაჭერისა და თვეზზე პროდუქციის წარმოებაში, თანამიმდევრულად განვამტკიცოთ თვეზსაჭერი კოლმეურნეობების ეკონომიკა, სრულყოთ წარმოების დაგეგმვა და ორგანიზაცია, შრომის ანაზღაურება და შემოსავლის განაწილება, განვამტკიცოთ შიდასამეურნეო ანგარიში, საწარმოო და შრომის დისციპლინა.

პოლიტბიუროს სხდომაზე განხილულ ტუფის ასს რესპუბლიკის ეკონომიური და სოციალიური განვითარების დაჩქარების საკითხი. სკკპ ცენტრალური კომიტეტისა და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს მიერ ამ საკითხის გამო მიღებულ დადგენილებაში ნათელია ოლიანობა, უფრო ფართოდ გამოვიყენოთ მეცნიერებისა და ტექნიკის მიღწევები თვეზსაჭერისა და თვეზზის პროდუქციის წარმოებაში, თანამიმდევრულად განვამტკიცოთ თვეზსაჭერი კოლმეურნეობების ეკონომიკა, სრულყოთ წარმოების დაგეგმვა და ორგანიზაცია, შრომის ანაზღაურება და შემოსავლის განაწილება, განვამტკიცოთ შიდასამეურნეო ანგარიში, საწარმოო და შრომის დისციპლინა.

პოლიტბიუროს ამ სხდომაზე განხილულ ასს რესპუბლიკის ეკონომიკურ და სოციალურ განვითარებას ეხებოდა ასევე ეკონომიკურ ურთიერთობათა სრულყოფა ორმხრივ ანგარიშსწორებაზე. ამ მიზნებიდან ეს ზომა ხელს შეუწყობს ეკონომიკურ ურთიერთობათა ეფექტიანობის ამაღლებას, ეკონომიკურ ბერკეტთა ეფექტიანობის ამაღლებას, ეკონომიკურ ურთიერთობათ

ინიციატივა, ორგანიზებულობა, ეფექტიანობა

(დასასრული)

ფერი თავიდან ბოლომდე დათქვეს. არ შეიძლება ყოველგვარი საკითხის გადაწყვეტისთვის ცენტრს მივმართოთ. ჩვენი სამეურნეო კადრების დონე საკმაოდ იძლევა იმის შესაძლებლობას, რომ ბევრი პრობლემა ადგილზე გადაიჭრას. საჭიროა მზრალდ გავთავისუფლოთ ისინი ცუდი და ზედმეტი ინსტრუქციებისაგან, გადაჭრით შეეკვეცოთ ახგარიშგება, გავთავისუფლდეთ ქაღალდების ირონმტრიალისაგან, რაც ხელს შეუწყობს მართვის ამარტის შემცირებას. ეს ეხება სამინისტროებსაც და საკავშირო სამრეწველო გაერთიანებებსაც.

უკანასკნელ წლებში საკმაოდ დიდი უფლებები მიეცა შრომითის კოლეტივებს. მიღებულია სსრ კავშირის კანონი, რომლითაც დამკვიდრებულია მათი როლის გაზრდა საწარმოო და სოციალური საკითხების გადაწყვეტაში. მაგრამ სათანადო უკეგება ჯერჯერობით არ ჩანს. ისმება ა კითხვა: მაინც რა უშლის ხელს კოლეტივს, რომ სრულად გამოიყენოს მინიჭებული უფლებები? კიდევ რა უნდა გაკეთდეს იმისათვის, რომ კანონი სრულად ემსახურებოდეს შრომითი და სოციალური ამტორობის გაძლერებას, საზოგადოებს ცხოვრების დემოკრატიული ნორმების განვითარებას?

კანონის მიზანი ბომ ის არის, რომ გაზარდოს შრომაზელთა როლი წარმოების მართვაში, ხელმძღვანელთა პასუხისმგებლობა კოლეტივის წინაშე. მუშათა კრებებზე უნდა გამოვიტანოთ ყველაზე ამტუალური საკრძრორატო საკითხები, მათ შესახებ ანგარიში ჩაბარონ ყველა რანგის ხელმძღვანელებმა.

როგორც ჩანს, ჯერ კიდევ ყველა ხელმძღვანელი როდი აღმოჩნდა ფსიქოლოგიურად მომზადებული ასეთი შემობრკვნებისათვის. ბევრს კიდევ ჰგონია, რომ თუ ნაკლებად ოფოთობრება სხვებს და მხოლოდ ბრძანებებს გასცემს, უფრო გამარტივდება და შემოკლდება დასახული მიზნის მიღწევის გზა. სინამდვილეში კი, ამხანაგებო, კოლეტივზე დაყრდნობა, მასში ეროსულოვანი შემქმედებითი ვითარების შექმნა, შორსმჭვრეტელი ხელმძღვანელები კი სწორედ ასე იქცევიან, წინსვლის ყველაზე მთავარი დამჭარებელია.

ჩვენს თათბირს ესწრებიან ბრიგადირები. ისინი წარმოადგენენ ძირეული საწარმოო რგოლის ხელმძღვანელთა თოძმის ორმოლიონიან რაზმს. სკკპ ცენტრალური კომიტეტი და სპეციალთა შთაფარობა დიდად ფასობენ ამ რაზმის. ბრიგადა შრომითი კოლეტივის პირველადი უჯრედია. სწორედ აქ ეურება საფუძველი წარმატებულ საწარმოო და საზოგადოებრივ საქმიანობას. აქ არის ბმა საშუალება, რომ მძლავრი იმპულსი მივეცეთ ჩვენს დემოკრატიას, რადგან წარმოების სტიმულირების, ეფექტიანობის ყველაზე მნიშვნელოვანი საკითხების გადაწყვეტა თვით კოლეტივის შეუძლია. ამით იწყება საზოგადოების საქმეთა მართვაში შრომელთა მონაწილეობის გაფართოება, თვითმმართველობის საწყისების ფორმირება.

ბევრი ბრიგადა დღეს გადაეცა მუშაობის პროგრესულ მეთოდზე, ისინი ფართოდ იყენებენ მათივის მინიჭებულ უფლებამოსილებას წარმოებისა და შრომის, მორალური და მატერიალური სტიმულირების, შრომელთა ეფექტის ორგანიზაციაში. ამავე დროს ცნობილია, რომ შრომის ორგანიზაციის ბრიგადული ფორმა ყველგან წარმატებით ოდი ვითარდება. ბრიგადები ნელა გადაჰყავთ სამეურნეო ანგარიშზე, ბევრ მათგანშე სუსტად იზრდება შრომის ნაყოფიერება. კარგი იქნებოდა მოგვეცნაზა, რა უშლის ამას ხელს და რა უნდა გაკეთდეს საქმის ვითარების გასაუმჯობესებლად?

ერთი სიტყვით, ამხანაგებო, იმედი გვაქვს, რომ გაიმართება გულახდილი სა-ბაფაი ამ და სხვა მომწიფებულ პრობლემებზე.

ლაპარაკობენ სკკპ ცენტრალურ კომიტეტში შეხვედრის მონაწილენი

შეხვედრის მონაწილეებმა, რომლებმაც ღრმესულად შეაფასეს განხორციელებული და მიღწეული, მთავარი ყურადღება დაუთმეს იმას, თუ რა ბერკეტები და რეზერვები უნდა ავამოქმედოთ, რომ წარმატებით დავამთავროთ წლისა და მთელი მეთერთმეტე ხუთწლედის გეგმები, შევავსოთ ხარვეზები. საქმე ეხებოდა იმას, რომ უფრო ფართო სარბიელი მივეცეთ ყველა შრომელის ინიციატივასა და შემოქმედებას გადაუდებელი და ბერსპეციალური ამოცანების გადაწყვეტისას. გამოსულებმა ხაზგასმით აღნიშნეს, რომ უწინარეს ყოველისა სპეციალისტებმა ჩარხებისა და მანქანების რაოდენობა. უბრალოდ ადამიანები ფუჭად არ კარგავდნენ სამუშაო დროს, შრომობდნენ კეთილსინდისიერად, როგორც ამას მოითხოვს კანონი შრომითი კოლეტივის შესახებ. სწორედ ის არის მისი ერთ-ერთი მიზანი, რომ ბალანსირის თვით მუშების, კოლმეურნეების, ინჟინერ-ტექნიკური მუშაკების, მოსამსახურეების როლი და პასუხისმგებლობა საერთო სახელმწიფო გეგმების ბედისათვის.

სარატოვის № 3 სახელმწიფო საკისრების ქარხნის გამმართველთა ბრიგადირმა ნ. ა. ბოგატკინმა აღნიშნა:

— წლად მხედა პატვინ ვმდგარიყავი ქარხანაში და დარგმი, გამმული ბრიგადების შექმნის სათავეებთან, რომელთა წევრებს შრომას სპოლოო შედგის მიხედვით უნაზღაურებდნენ. 1965 წლიდან ვხელმძღვანელობ ბრიგადის კოლეტივს. საწარმოში პროდუქციის გამოშვების მთელ მატებას მხოლოდ შრომის ნაყოფიერების გადიდების შედეგად ვიღებეთ.

ბრიგადირმა თავის გამოსვლაში მთელი რიგი საკითხები წამოაყენა, მისი აზრით, არსებულ დებულება შრომის ორგანიზაციის ბრიგადული ფორმის შესახებ რამდენადმე ანძელეს მუშაობს. იგი იძლევა რეკომენდაციას დაუდევარი მუშაკისთვისაც კი უზრუველეყოო ტარიფზე არანაკლები ხელფასი. ამის გამო კოლეტივი ცარგეს არაკეთილსინდისიერ მუშაკებზე ზემოქმედების ერთ-ერთ ძირითად ბერკეტს.

— ჩვენ, მუშები, — თქვა შემდეგ ნ. ა. ბოგატკომა, — მზარს ეუბერთ და ვიწონებთ სკკპ ცენტრალური კომიტეტის პოლიტბიუროს სხდომაზე განხილულ ღონისძიებებს ლოთობისა და ალკოჰოლიზმის წინააღმდეგ ბრძოლის გასაძლიერებლად და ჩვენს საზოგადოების ცხოვრებიდან ამ სოციალური ბოროტების აღმოსაფხვრელად.

განსაკუთრებით შეშფოთებული ვართ საქმისადმი ამ ადამიანთა არაკეთილსინდისიერი დამოკიდებულების გამო, რომლებიც ეძებენ შესაძლებლობას საერთოდ არ იმუშაონ ან ემუშაონ დაუდგრად, ხელფასი კი ისეთივე მიიღონ, როგორც მოწინავეებმა. გეაღლევებს ისიც, რომ არ ტარდება მუქთახორების რიცხვი, რომლებიც ხელს გვიშლიან ნორმალურ ცხოვრებასა და შრომაში. მიგვანიშნა, რომ ფრენებისა და მუქთახორების მიმართ უფრო მკაცრი ღონისძიებანი უნდა განხორციელდეს.

შეხვედრის ბევრმა მონაწილემ, როცა შეეხო ყველა მუშაკის შემოქმედებითი აქტიურობის შემდგომ განვითარებას, აღნიშნა, რომ უნდა გაიზარდოს ინჟინერების უკეგება და პრესტიჟი. ამის შესახებ, კერძოდ, ილაპარაკა საწარმოო გაერთიანება „ლენინგრადის ლითონის ქარხნის“ ზეინაკალთა ბრიგადირმა ვ. ს. ჩიჩეროვმა. დღეს ინჟინრების შრომას ზშრად აფასებენ კონკრეტული შემოქმედებითი წვლილის გაუთვალისწინებლად. ეკ ჯერ კიდევ არ არის აღმოფხვრილი გათანაბრებული მიდგომა. ნათელია, რომ ახლა, როცა ესოდენ მწვავედ დგას ტექნიკური პროგრესის დაჩქარების საკითხები, წამოეგება ჯერ ბევრი ბოლოდ ეკონომიკურ ეფექტიანობა. ეს ეხება ინჟინერ-ტექნიკურ ინტელიგენციას, ეს ეხება ინჟინერ-ტექნიკურ მუშაკებს, ეს ეხება სამეურნეო ანგარიშზე გადასვლა, ეს ეხება ეკონომიკურ ეფექტიანობის ამაღლებას

სამყაროს სივრცეებში ადამიანის გაფრენით დაიწყო ახალი ერა — კოსმონავტიკის ერა. დღეს კაცობრიობის ისტორიაში პირველი ადამიანის კოსმოსური ფრენის ოცდამეოთხე წლისთავია. ეს მოვლენა ადამიანის გონებისა და მარჯვენის დიადი მიღწევაა.

ეს სიმბოლურად იმის ნათელი დადასტურებაა, რომ საბჭოთა ხალხმა, რომელიც კომუნისტური პარტიის ბრძნული ხელმძღვანელობით მიდის ლენინის მიერ ნაჩვენები გზით, უდიდეს წარმატებებს მიაღწია მეცნიერებასა და ტექნიკაში.

ახლა მთელი მსოფლიო ნათლად ხედავს, რომ სოციალიზმი ის სამიდო სასტარტო მოედანია, რომლიდანაც საბჭოთა კავშირი გზაგნილს კოსმოსში შესანიშნავ, ტუქნიკის უკანასკნელი სიტყვის მიხედვით აღჭურვილ ხომალდებს. იზრდება და მზვინდება ჩვენი სამშობლო, რწმენით მიდის წინ მშრომელი ხალხი.

მსოფლიო შეეჩვია კოსმოსური სენსაციონი ამბების მოსმენას მოსკოვიდან. ტელეტაიპებს, რადიოტალღებს, ტელეგრაფის მავთულებს დედამიწის მცხოვრებთა ყველა ენაზე ყველა ქვეყანაში მიაქვთ ვარსკვლავეთის დაპყრობის ახალი ამბები.

უეჭველია შემდგომი კოსმოსური რაკეტები და სპალიტ-თამორისო ავტომატური სადგურები, კიდევ უფრო სრულყოფილი აპარატური შეიარაღებულნი, ახალ დიად წარმატებებს მოუპოვებენ ჩვენს მეცნიერებს. ისინი უვალ გზას უკაფავენ ვარსკვლავებისაკენ შემოქმედ და მკვლევარ ადამიანს.

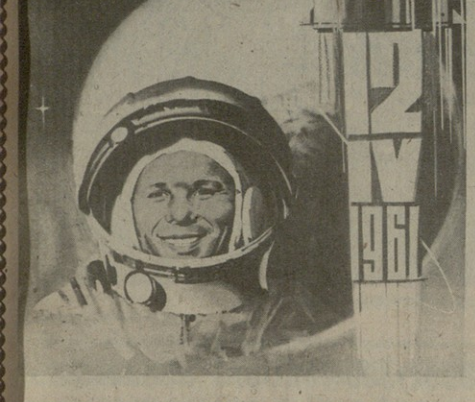

საპასუხოლო რეფორმა: მკანონიერების გზები

12 აპრილს ერთი წელი სრულდება მას შემდეგ, რაც სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭის სესიამ [illegible] დადგენილება სკკპ ცენტრალური კომიტეტის 1984 წლის [illegible] პლენუმის მიერ მოწოდებული სკოლის რეფორმის ძირითად მიმართულებების შესახებ. ამში დიდი ადგილი ეთმობა პროფესიული სკოლის საქმიანობის სრულყოფას. რა გაკეთდა ამ [illegible] მანძილზე რესპუბლიკის [illegible] კომიტეტის N1 [illegible] ... ეროვნული პროფესიულ-ტექნიკური განათლების სისტემაში? — საქინფორმის კორესპონდენტის ი. გოლდმანის თხოვნით ამ კითხვაზე პასუხს [illegible] ... საქართველოს სსრ პროფტექნიკური განათლების სახელმწიფო კომიტეტის თავმჯდომარე [illegible] ...

დიდი ცვლილებების ჟამი

[illegible] ... ეროვნული ... ამოცანა ... ეს ... [illegible] ... ეროვნული ... ...

ცხოვრების ნათელი გზა

ოთხ ათეულ წელზე მეტი გავიდა მას. მაშინდეგ, რაც საქართველოში სტუმრად იყო სახელგანთქმული ალექსი სტახანოვი. მაშინ იგი ეწვია რესპუბლიკის ქალაქებს, რაიონებს, მსხვილ წარმოება-დაწესებულებებს, სოფლის მშრომელებს და, ცხადია, ყველგან დიდი პატივისცემითა და სიყვარულით ხვდებოდნენ მას.

თბილისიდან ა. სტახანოვი ქალაქ ორჯონიკიძეში უნდა ჩასულიყო და საქართველოს სამხედრო გზით გაემგზავრა. იმ დროს ფასანაურამდე არცთუ ისე სასიამოვნო სამგზავრო იყო. გზას მრავალი ხვევ-კვეთა, ბიდი კი არც ერთზე არ იყო აგებული. საკმაოსი იყო რომელიმე უბანზე ჭვიმა მოსულიყო, რომ გზა იკეტებოდა. მაშინაც ჭვიმანაი ამინდები იდგა. როცა ანანურს გასცდა, ერთ ადგილს გზა ჩაბერგილი დაბავდა. რამაც აიძულა შეჩერებულიყო. მანქანიდან გადმოსული ა. სტახანოვის ყურადღება მიიპყრო ახალგაზრდა ქალმა, რომელსაც რეზნიის მაღალყელიანი ჩექმები ეცვა, შუბლამდე წყალში იდგა და მარჯვედ, ოპერატიულად, საქმის ცოდნით ხელმძღვანელობდა გზის გაწმენდისა და მის წესრიგში მოყვანის რთულ სამუშაოს. ეს გასდათ მარგალიტა ივანეს ასული მეცხრიკაძე. იგი იმ დროისათვის მთელ საბჭოთა კავშირში პირველი ქალი იყო, რომელიც საავტომობილო გზების სისტემაში მუშაობდა საგზაო-საექსპლუატაციო უბნის უფროსად.

ეს საკმაოდ ღიღი ხნის ეპიზოდი უნებლიეთ გამახსენდა ახლა, როცა ჩვენში დამკვიდრებული შესანიშნავი ტრადიციულად ალინიშნება ხსოვნისა და მოგონების დღეები.

საქართველოს სსრ საავტომობილო გზების სამინისტროს სისტემის ეტერარნეს რა დაგვავიწყებს სიკეთით სავსე ადამიანის მარგალიტას სახელსა და გვარს, მის უანგარო ღვაწლს, დიდებულ ბოვრებას, საქმისათვის თავდადებას, ეფაკაცურ შრომრთბას, ყველასთვის გაჭირვების ტალვეესად წოდებულ კეთილშობილ ქართველ ქალს.

მარგალიტა მეცხრიკაძემ შრომითი საქმიანობა პედაგოგიურ აპარეგზე დაიწყო, მაგრამ ამიერ-კავკასიის რკინიგზის ტრანსპორტის ინჟინერთა ინსტიტუტის წარჩინებით დამთავრების შემდეგ მთელი თავისი ცხოვრება რესპუბლიკის საავტომობილო გზების კეთილმოწყობის საქმეს დაუკავშირა. იგი დაჯილდოებული იყო დიდი ორგანიზატორული ნიჭით, რომლის წყალობითაც წარმატებით და მოკლე დრობი განკვეთა გზა რიგითი მუშაკიდან საქართველოს სამხედრო გზის ერთ-ერთ ყველაზე პასუხსაგები საგზაო-საექსპლოატაციო უბნის უფროსოდ-ამდე. ეს უბანი, რომლის ცენტრი ცხეთაში იყო, ციწყალმდე ვრცელდებოდა. ხოლო მთავრდებოდა სოფელ ძლეთთან და განსაკუთრებულ ყურადღებას მოითხოვდა. სწორედ აქ, მუშაობის ამ ძნელ უბანზე ნათლად გამოჩნდა მისი ორგანიზატორული ნიჭი, საქმის დიდი სიყვარული და სამეურნეო ხელმძღვანელის საუკეთესო თვისებები.

კიდევ ერთი შეტად საყურადღებო მომენტი მ. მეცხრიკაძის შრომითი მოღვაწეობიდან: საყოველთაოდ ცნობილია, რომ დიდი სამამულო ომის მძიმე წლებში საქართველოს სამხედრო გზა ქვეყნის ძალოვლელ ერთ-ერთ მთავარ არტერიად იყო მიჩნეული, ეინთდან იგი წარმოადგენდა მოკავშირეთა მიერ ირანის ტერიტორიაზე გამოვლით მოწოდებული სამხედრო ტვირთის ფრონტებზე დროულად მიტანის ძირითად არსს. თვით სამხედრო გზაც, შეიძლება ითქვას, მუდამ საბრძოლო მდგომარეობაში იყო, არ ფერხდებოდა მძარაობა მკაცრ ზამთარშიც კი.

ცხადია, ყოველივე ამას ზედმიწევნით დაძაბული მუშაობა, აგრეთვე საგზაო-საექსპლოატაციო უბნის განკარგულებაში არსებული შრომითი რესურსებისა და მეტად შეზღუდული ტექნიკის მაქსიმალური მობილიზება, მარჯვედ გამოყენება სპრიდებოდა, რაშიც განსაკუთრებული წვლილი პირადად უბნის უფროსს მარგალიტა მეცხრიკაძესაც მიუძღოდა. ამასთან მას მეჯიდრო და მეგობრული ურთიერთობა ჰქონდა უბნის ტერიტორიაზე განლაგებულ სამხედრო ნაწილებთან, რომლებიც აქტიურად გვეხმარებოდნენ მთელი გზის შენახვა-შენარჩუნებაში. იგი დღე-ღამის ნებისმიერ დროს, ყოველთვის იყო იქ, სადაც ხელმძღვანელის ყოფნა წყვეტდა გზისათვის საჭირბოროტო ამოცანას.

მ. მეცხრიკაძის საოჯახო არქივში დაცულია ერთ-ერთი სამხედრო ნაწილის ყოფილი მეთაურის, პოდპოლკოვნიკ თევდორე ალეკსის ძე ბელაშის მიერ 1943 წელს ფრონტიდან გამოგზავნილი წერილი, რომელშიც კერძოდ წერს:

„გამარჯობათ მარგალიტა ივანეს ასულო! მე ფასანურში თქვენს უბანზე ვეცხოერობდი. ახლა პოდპოლკოვნიკის ჩინით წითელი არმიის ოფიცერი გახლავარ. თავდაუზოგავად ეურეკაშთ მტერს, ჩემს მკერდზე ოთხი საბრძოლო ორდენი. გზების მშენებელთა ეურნალში მე ვნახე თქვენი სურათი და ეაეიკითხე იმ მეუშაობდა და ამაც ყოველმხრივ სასიკეადფო საქმეებით იყო გამორჩეული.

მ. მეცხრიკაძე დაჯილდოებული იყო „საპატიო ნიშნის“ ორდენით, მედლით „შრომითი მამაცობისათვის“, მრავალი სხვა მედლით, საქართველოს სსრ და აეაზაზეთის ასსრ უმაღლესი საბჭოების პრეზიდიუმების საპატიო სიგელებით, სამკერდე ნიშნით „საპატიო გზის მუშაკი“. მას მინიჭებული ჰქონდა რესპუბლიკის დამსახურებული ინეინრის საპატიო წოდება, ბევრჯერ გამოეცხადა მადლობა, მიეცა სახელობითი ჯილდოები, პრემიები, მრავალგზის იყო არჩეული პარტიის მცხეთის, გულრიფშის, სოხუმის რაიონული კომიტეტების წევრად და რაიონული საბჭოების დეპუტატად...

მ. მეცხრიკაძე ახლა უკვე 20 წელს გადაცილებული იქნებოდა. თანამოსაქმენი, მეგობრები, ნათესავები, ახლობლები დღესაც სათუთად და კეთილად იგონებენ მას, გული ტკივათ, რომ იგი ადრე, სულ 64 წლისა გარდაიცვალა. მისი მრავალი თაყვანისმცემლის საერთო აზრის გამოსახატავად შეიძლება მოვიყვანოთ ამონაწერი საოჯახო არქივში დაცული ერთ-ერთი წერილიდან, რომელიც მარგალიტას ახლო მეგობარს, ყვავილების დიდ ჯადოქარს, მცხეთელ მეხეილ მამულაშვილს ეკუთვნის. 1950 წელს მეხეილ მამულაშვილმა წუხელდაში მიულოცა მ. მეცხრიკაძეს დაბადების დღე და თანაც უსაყვედურა, რომ მისგან ბარათი არ ჰქონდა მიღებული. „საყვარელო ჩვენო მარგალიტა!.. შენ ჩვენ გვიყვარხარ, გოგლით ჩვენად და სულ არ გვაპატიებ გაწუმებას. იმქერი მაქვს ახლა მაინც გვიპასუხებ. მე ბევრჯერ მოგწერე და ალბათ არ მოგდიოდა ჩემი წერილები. გთხოვ ნუ დამიგვიანებ, მაცნობე შენი ამბავი, იქნებ ამით მაინც გავიხარო, ვისიამოვნო, თორემ ისე ეერ ვისვენებ... იყავი კარგად, ყოჩაღად და როგორც მუდამ ისეთი ეერეგრეთ. შენი მიხეილ მამულაშვილი“.

ასეთ თბილ, მგრძნობიარე წერილებს იგი ბრავლად ღებულობდა და უფუფდ ამისი ღირსიც იყო. მარგალიტა მეცხრიკაძეს ცხოვრებაში ნამდვილად ნათელი ადამიანი ფატიკა. სწორედ ამიტომაც აღგვეძრა სურვილი ეროსხელ კიდევ მოგვეგონებინა მისი ცხოვრების გზა, რომელიც სანმიფო და სამაგალითოა ჩვენი ახალგაზრდობისათვის.

ბიორგი რობიტაშვილი.

არ დავიწყება ღვაწლისა

გახსენება მარტო ის კი არ არის, რომ დაბადების დღეს მოიგონო შენი ახლობელი, მეგობარი თუ ნათესავი. დასაძნელებლად რომ დაწვები და ფიქრებში წახვალ, მაშინ რომ მოიგონებ შენს ახლობლებს, მასწავლებლებს, — აი ეს არის გახსენება. მერე რომ მოგინდება საფლავზე მისვლა, ყვავილების მიტანა და ორიოდე სიტყვის ჩურჩულით თქმის სურვილი რომ მოგეძალება, — აი ეს არის გახსენება.

ფიქრობ, ემადლიერები, ისხენებ წელწადში ერთხელ კი არა, უამრავჯერ.

ასე გვაგონდება ყოველთვის ჩვენი უფროსი მეგობარი და მასწავლებელი, ჩვენი დამრიგებელი და გზის გამკვალავი, ობახანი, პირდაპირი, საქმის ერგული პროფესორი არჩილ ნატრაშვილი.

გვაგონდება ორმოციანი წლები, როცა მან ახალი ქართული ჯიშის ცხვრის გამოყვანისათვის სსრ კავშირის სახელმწიფო პრემია მიიღო. მაშინ მას დიდი წინააღმდეგობის გადალახვაც მოუწია, მაგრამ მუშობით შეუპოვარ კაცს უკან არ დაუხევია.

ორმოცდაოთხიანი წლების თვატრის მაყურებელს კარგად ეხსომება „გამოჩენილი ქართველი მწერლის ილო მოსაშვილის პიესის „მისი ვარსკვლავის“ მიხედვით დადგმული სპექტაკლი. ამ სპექტაკლში მთავარ როლს, მეცხოველე ნოვატორი მეცხვარის როლს მთელი მგზნებარეობით ასახიერებდა დიდი ქართველი მსახიობი სერგო ზაქარიაძე.

არჩილ ნატრაშვილსაც იმ პიესის მთავარი გმირივით ძნელი გზის გავლა მოუწია, ვიდრე ახალი ქართული ჯიშის ცხვარს გამოიყვანდა. სწორედ ნატრაშვილის ხელმძღვანელობით ახალი ქართული ჯიშის ცხვრის გამოყვანა მეტად მნიშვნელოვანი ფაქტი გახლდათ ჩვენი ქვეყნის მეცხვარეობის ისტორიაში.

ეს რომ მისი დიდი გამარჯვება, მართლაც „მისი ვარსკვლავი“ იყო, იქიდანაც ჩანს, რომ ამ ჯიშის ცხვარი დაინერგა წარმოებაში როგორც რესპუბლიკის შიგნით, ასევე მის ფარგლებს გარეთაც. ეს ცხვარი სსრ კავშირის სახალხო მეურნეობის მიღწევათა გამოფენაზე ქ. მოსკოვში (ჯიშის ეფარგალში) ყოველთვის იღებდა ჩემპიონისა და პირველი ხარისხის დიპლომებს. ქართველმა ნახევრად ნაზმატყლიანმა ცხვარმ 1962 წლის თებერვალში მსოფლიო გამოფენაშიც (ეგვიპტე) მიიღო მონაწილეობა და დადებითი შეფასება დაიმსახურა.

უნდა გავიხსენოთ 1951 წელი, როცა ქ. მოსკოვში საკავშირო მეცხოველეობის სამეცნიერო-კვლევითს ინსტიტუტში ნატრაშვილმა სადოქტორო დისერტაცია დაიცვა. მიენიჭა დოქტორის ხარისხი, ხოლო შემდეგ პროფესორის წოდება. 1950 წელს აირჩიეს სსრ კავშირის ვ. ი. ლენინის სახელობის სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის მეცხოველეობის სექციის წევრად.

ჩვენს დღევანდელ ახალგაზრდებს უნდა მოვაგონოთ, თუ რა შეუძლია ჯიუტ, შეუპოვარ შრომას და როგორ აფასებს ჩვენი ქვეყანა ასეთ კაცს. 1950-1958 წლებში ნატრაშვილი არჩეული იყო სსრ კავშირის ორი მოწვევის უმაღლესი საბჭოს დეპუტატად.

ა. ნატრაშვილს გამოქვეყნებული აქვს 60 მეცნიერული ნაშრომი, მათ შორის ერთი მონოგრაფია. იგი შეტანილია საბჭოთა კავშირის დიდ ენციკლოპედიაში და ქართულ საბჭოთა ენციკლოპედიაში როგორც ახალი ჯიშის ცხვრის გამოყვანის ავტორი.

პროფესორი ა. ნატრაშვილი დაჯილდოებული იყო ლენინის ორდენით, შრომის წითელი დროშის ორდენით, სპეციალური ნიშნის ორდენით და მედლებით, საკავშირო სასოფლო-სამეურნეო გამოფენის სამი ოქროს მედლით და სიგელით. არჩილ მამულის წინაშე ვალმოხდილი ვავედა.

კ. მეხედლიშვილი,
საქართველოს ზოოტექნიკურ-ვეტერინარო სასწავლო-კვლევითი ინსტიტუტის პროფესორი სამეცნიერო ნაწილში, სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა კანდიდატი;

ა. ღლიღვაშვილი,
ცხვრის ხორცისა და მატყლის წარმოების ტექნოლოგიის (ჯიუფოფლების გაგე), სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა კანდიდატი;

ა. ჟურიძე,
სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა კანდიდატი.

სურათზე: - ახალი ათონი.

ხ. თევზაძის ფოტო.

შემოქმედებითი ანგარიში

12 აპრილს ქალაქ „მოსკოვში იწყება სოხუმის ქ. გამსახურდიას სახელობის ქართული სახელმწიფო დრამატული თეატრის გასტროლები. ორი კვირის მანძილზე დადგენილია ა. პუშკინის სახელობის დრამატული თეატრის სცენაზე სოხუმელი მსახიობები წარმოადგენენ თავიანთ ექვს საუკეთესო სპექტაკლს — ნ. დუმბაძის „მარადისობის კანონს“, უ. შექსპირის „ვენეციელ ვაჭარს“, ა. ჩხაიძის „მიღების დღეს“, მ. ბუზნიკის „რიცხვებს“, ქ. გამსახურდიას „დიდოსტატის მარჯვენას“ და ა. კორნეიჩუკის „ფრონტს“. აღსანიშნავია, რომ დედაქალაქის აფიშაში შეტანილი ექვსი სპექტაკლიდან ხუთი პირველად სოხუმის ქართული თეატრის სცენაზე დაიდგა. გამონაკლისს მხოლოდ „ვენეციელი ვაჭარი“ შეადგენს.

ამ სპექტაკლის დადგმისათვის, რომელსაც დიდი წარმატება ხვდა თბილისში, სსრ კავშირის სახალხო არტისტს დ. ალექსიძეს საქართველოს სსრ შოთა რუსთაველის სახელმწიფო პრემია მიენიჭა.

შემოქმედებითი კოლექტივის ხელმძღვანელია საქართველოს სსრ სახალხო არტისტი, საქართველოს კომკავშირის პრემიისა და საქართველოს სსრ სახელმწიფო პრემიის „ხუთწლედის ბატალის“ლაურეატი, მსახიობი და რეჟისორი გ. ქოფთარაძე.

(საქინფორმი).

ᲧᲐᲠᲐᲑᲐᲩᲘ

ᲕᲗᲐᲛᲐᲨᲝᲡ ᲛᲐᲥᲛᲘᲡ ᲬᲘᲜᲐᲐᲦᲓᲔᲒ

ᲒᲐᲛᲝᲥᲕᲔᲚᲘᲚᲘᲐ „განათლებამ“ ქალრაკის გულშემატკივრებს შესთავაზა წიგნი „ეთამაშობ ვაჟეფნი წინაალდეგ“, რომლის ავტორებია სამეზნის მსოფლიო ჩემპიონი ბაბა ჩიბურდანიძე, დიდოსტატი ედუარდ გუფელი და ეურნალისტი არსენ ერიქმაანი.

მაია ჩიბურდანიძის მდიდარ საქადრაკო შემოქმედებას, ორაერთი ნაშრომი მიეძღვნა ჩვენთანაც და უცხოეთშიც. მის პარტიებს ყველა საქადრაკო ეურნალი სიამოვნებით ბეჭდავს. ავტორები, რომლებიც თავიანთ გამოკვლევებს სტრატეგიისა თუ ტაქტიკის საკითხებს უძღვნიან, ხშირად მიმართავენ მაგალითებს სწორედ მსოფლიო ჩემპიონის პრაქტიკიდან. ამჯერად წიგნში თავმოყრილია 63 საუკეთესო პარტია, რომლებიც ვაჟეფთან არის ნათამაშები.

როგორც ცნობილია, ამჟამად ქალთაგან მხოლოდ ორს — ნონა გაფრინდაშვილსა და მაია ჩიბურდანიძეს აქვთ დიდოსტატის წოდება ვაჟთა შორის. წიგნში წარმოდგენილი პარტიებიც სწორედ ნამდვილი დიდოსტატის ნათამაშებია: დიდი თანამიდევრობით, ეფექტიანი, თეორიული საბუნებიანი გამოყენებით, ორმაგი მანევრებით, კომბინაციების სიუხვით. წიგნში შეხვდებიან მსოფლიო ჩემპიონობის ახლანდელ პრეტენდენტთან გარი კასპაროვთან, ყამარიანელ დიდოსტატებთან — ალეკსანდრე ბელიავსკისთან, მარკ ტალიანოვთან, ვლადიმერ ტუკმაკოვთან, ამჟამად 74 წლის ამერიკელ სამეცენ რეშევსკისთან, ინგლისური ჩაფრაკის იმედთან, ჭაბუკ დიდოსტატ ნიკიტა შორტთან და სხვებთან ნათამაშის ფრიად საინტერესო პარტიებს. მათი უდიდესი უმრავლესობა დაწერილთან გაარჩია თვით მსოფლიო ჩემპიონმა, ზოგის კომენტარი დიდოსტატებს გუფელისა და სუეტინს ეკუთვნით, ნაწილი კი უკომენტაროდ არის მოყვანილი.

საინტერესოდ არის დაწერილი ერიკელი ბიოგრაფიული ნარკვევი, რომლის ავტორებია გუფელი და ე ერიქმაანი. მკითხველი გაეცნობა „რამდენიმე ინტერვიუს პირად საკითხებზე“, მაია ჩიბურდანიძის უმნიშვნელოვანეს საბუერნირო და საშაბესო მიღწევების ცხრილი და ა. შ.

ერთი თავისებურებაც: როგორც ცნობილია, არსებობს „მაია ჩიბურდანიძის კლუბი“, რომელშიც შედიან ის მოკიდოდა ვაჟეფნი, ბასთან რომ დამარცხდენ. რამდენადაც მაია ჩიბრად და ზრდებენ ბამოდ ვაჟეფნის წინააღმდეგ, ამიტომ მალე დადგება ამ წიგნის შერიდ გამოაცემის საკითხიც.

„ეთამაშობ ვაჟეფნის წინააღმდეგ“ რუსულ ენაზე გამოიცა. ჩვენი აზრით, ფუეიდენელია მისი გამოქვეყნება ქართულ ენაზე 1984 და 1985 წლების საერთაშორისო ტურნირების გათვალისწინებით. ამ წიგნს ყოველივეს ეყოლება მკითხველიც და დამფასებელიც.

ბ. ᲒᲐᲛᲠᲔᲙᲔᲚᲘ.

ᲤᲔᲮᲑᲣᲠᲗᲘᲡ ᲐᲛᲑᲔᲑᲘ

ᲗᲑᲘᲚᲘᲡᲘ დინამოს ფეხბურთელებმა ამხანაგური მატჩი გაბრთეს ფინეთის ქალაქ როვანიემის „როვანიემი ბალოსკორასთან“ და გიმარჯვეს ანგარიშით 4:2. თბილისელთაგან ბუთოვები გაატანეს ცალკან და მესხმა (3), ფინელთაგან — ჰანოოკან და კალიომ. „დინამომ“ ასეთი შემადგენლობით ითამაშა: აბუსერიძე (ბალაძე), მიქაბერიძე, ჩიკაძე, ჩალუნელი, ერონდანა (ქორქია-ნი), კაკალაშვილი (ბურული), სეანაძე, ფრიდონაშვილი, (ცაცა), შენგელია (ბესთაევი), მესხი.

რედაქტორის მოადგილე
ბ. ᲜᲐᲓᲐᲣᲨᲕᲘᲚᲘ.

ᲡᲐᲥᲗᲝᲗᲐᲕᲐᲠᲔᲜᲝᲑᲘᲡ ენერგოზედამხედველობა გამოიცემა ცალკეულ, რომ სათბობ-ენერგეტიკული რესურსების დაზოგვაზე მუშაობის გაძლიერების მიზნით საქთოვარენერგოს სსსენელო კომბინატში აწყობს ერთიკვირიან სემინარებს რესპუბლიკის სამრეწველო საწარმოთა ენერგეტიკული სამსახურების ამ პერსონალისათვის, რომლებიც მუშაობენ სათბობ-ენერგეტიკული რესურსების მომჭირნედ ხარჯვის საკითხებზე.

პირველი ნაკადის სწავლება ნავარაუდევია 1985 წლის 15 მაისიდან. მსმენელები უზრუნველყოფილი იქნებიან ბინით და კვებით.

სამრეწველო საწარმოებმა უნდა წარმოადგინონ მოთხოვნა თბილისამართი: ქ. თბილისი, 380026, რუსეთის ქ. № 1. საქთოვარენერგოს ენერგოზედამხედველობა.

დამატებითი ცნობებისათვის მიმართეთ ენერგოზედამხედველობას.

ტელ: 93-96-26, 93-96-20, 93-99-38, 99-77-25.

ᲡᲐᲥᲗᲝᲗᲐᲕᲐᲠᲔᲜᲝᲑᲘᲡ ᲔᲜᲔᲠᲒᲝᲖᲔᲓᲐᲛᲮᲔᲓᲕᲔᲚᲝᲑᲐ.

მისი საქმე ფრთებს ულის

როცა იმ ადამიანებზე ჩამოვარდება ლამარაკი, რომლებსაც მთელი თავისი ცხოვრება მშობლიური სოფლის დაწყებითი სკოლის გამგე-მასწავლებლად დაინიშნა, მაღალ ალაგს ხასალქალის სამაზრო კომიტეტში გადაიყვანეს. შემდეგ ობილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის იურიდიულ ფაკულტეტს ამთავრებს და ჯერის ასსრ სასაბრძოლო თავმჯდომარედ ინიშნება, მერე გადაჰყავთ აჯარის ასსრ პროკურორის მოადგილედ. 1926 წელს კი ახალციხის მაზრის პროკურორად. აქ ეგი ბრძოლად მონაწილეობს ასპინძის, ადიგენის, ახალციხის და ახალქალაქის რაიონებში კოლმეურნეობის ჩამოყალიბებაში... მრავალ პასუხსაგებ თანამდებობაზე უმუშავია ნიკოლოზ ნათენაძეს, მაგრამ მისი ცხოვრების მთავარი საქმე ვარძიის ალორძინება იყო. იგი თავისავე ინიციატივით შექმნილი ვარძიის ტურისტთა სასლის დირექტორად დაინიშნა, მეცნიერებათა აკადემიის დახმარებით ვარძიის მუზეუმი გაუსნა და მისი. პირველი დირექტორი გახდა.

სწორედ აქედან იწყება მისი მუშაობა ვარძიის გაწმენდა-რესტავრაციისათვის.

ნიკოლოზ ნათენაძეს ფეხით ჰქონდა შემოვლილი მთელი სამცხე-ჯავახეთის შიდა-ბარი, „საკუთარი თვალით ნანახი და შესწავლილი ყველა ისტორიული, არქეოლოგიური, ეთნოგრაფიული ღირებულებანი. მან თავი მოუყარა დიდაღ ფოლკლორულ მასალას და შეადგინა ბიბლიოგრაფია, რითაც დიდად შეუწყო ხელი მეცხვარის ისტორიული ძეგლების შესწავლასა და პუბლიკაციებს. მისი ინიციატივითა და უმუალო მონაწილეობით დაიწყო ხერთვისის ციხის, ეუნურდის ტაძრის, ეუნდიანი ეკლესიის აღდგენა-რესტავრაცია.

. მან პირველმა შეისწავლა და ფაერო საზოგადოებას გააცნო დიდებული ვარძია და იგი ბალეხის სამსახურში ჩააყენა. მისი უშუალო ინიციატივითა და დაბეჯითებული მოთხოვნით 1958 წლიდან ვარძია სეანეთის ტურისტულ მარშრუტში. მისი მზრუნველი ხელი დაეტყო ვარძიის შემოგარენის კეთილმოწყობას, გაბაშვილებას, გამშვენებასა და ტურისტული მეურნეობის გაფართოებას. ვარძიისა და მთელი მესხეთის ისტორიული ძეგლების პოპულარიზაციის მიზნით მისი ავტორობით 1955 წელს მოსკოვში გამოიცა „ვარძიის გზაჭკვლევი“.

ნიკოლოზ ნათენაძე დიდად ბრუნავდა სამცხე-ჯავახეთის განკოფილება-დაწესებულების ეი ჯ ე ს. ჯერ კიდევ 1934 წელს რესპუბლიკის ხელმძღვანელ ორგანოებში მისი წერილობითი მოხსენების საფუძველზე შეიქმნა სპეციალური ექსპედიცია მისი უშუალო მონაწილეობით მტკვრის ხეობაში მომავალი ელექტრომაგისტრალის და წყალსაცავების — ჩიტახევის, მინაძის, თმოგვის, გოგანდა-ვარძიისა და სხვათა შესწავლისა და ადგილის ეზიარ ეზიარ (მიხაილ მშენებლობა ამჟამად პრაქტიკულად ხორციელდება).

რას არ სწვდებოდა მისი დაუცხრომელი ენთუზიაზმი! ნიკოლოზ ნათენაძე იყო ის კაცი, ხერთვისიდან ვარძიამდე სამანქანო გზის გაყვანის კონ ჩაუდგა სათავეში და თავადაც მუშობდა იქ ფიზიკურად. არავითარ სამუშაოს არ თაკლობდა, მისი წამოწყებული კეთილშობილური საქმე წინ რომ წაწევილიყო. მისივე ინიციატივით ჯერ ვარძიის მუზეუმისთვის აიგო ახალი კაპიტალური შენობა, შემდეგ კი ვარძიის ტურბაზისთვის. იგი ამ ტურბაზის უცველი დირექტორი იყო ბარდევაულებამდე. ვარძიის დამთვალიერებლებს ზმირად თავადვე უწევდა ეკსკურსიამძღოლობა. სწორედ ერთ-ერთი ეკსკურსიის დროს უმტკივნეულ გულმა...

ნათენაძე ფრიად განათლებული კაცი იყო: კარგად იცოდა ბერძნული, თურქული და სომხური ენები, დაუშრომლად სწავლობდა და იკვლევდა საქართველოს ისტორიას და ქართულ ლიტერატურას.

განუზომელი იყო მისი პიროვნული მომხიბლვობა.

აი რას წერს აკადემიკოსი ნიკო კეცხოველი მის შესახებ: „უცნაური კაცი იყო ეს ნათენაძე, ჩვენი ქვეყანა ძალიან უყვარდა... არსად, მისი აზრით, ქართველებს აუგი არ ეთქმოდათ; სწამდა, რომ ყველა დროს ყველა ქართველი იყო უაღრესად სულგრძელი, გულმართალი, ნიჭიერი, პატიოსანი, მამული მოყვარე. ქართველი კაცის მოდალუბის ნუ გაგიჭირდებიან! ის მოდალატე იყო? იყო, მაგრამ იმას გვარი მიტაცებული ჰქონდა, თორემ წარმოშობით ქართველი არ იყოო!—გვიპასუხებდა. —სად სწერია მესხეთის „ქართლის ცხოვრებაში“. ან „მესხეთის ქართლის ცხოვრების“ მნიხველი ვი მის მეტი არავინ იყო“ (ნიკო კეცხოველი, „ირისიანდან მოვდიოვარ, მომიანარა“).

მართლაც, მესხეთი და მისი წარსული ისე კარგად არავინ იცოდა, როგორც ნიკოლოზმა. მან შეისწავლა დიდძალი სიგელ-გუჯრები, ძველი ქრონიკები, არქეოლოგია, ეთნოგრაფია, ფოლკლორული ზეგა მასალა და ამის წყალობით გარკვეული წვლილი შეიტანა რუსთაველოლოგიაში. მისმა სინტეზურმა მოხსენებამ „მასალები რუსთაველის ბიოგრაფიისათვის“ შოთა რუსთაველის დაბადების 750 წლის საიუბილეო დღეებში მწერალთა კავშირში რომ წაიკითხა, მალალი შეფასება დაიმსახურა. 1966 წ. ს. ცაიშვილთან თანაავტორობით მან გამოსცა წიგნი „შოთა რუსთაველი და მისი ეპოქა“. კორნელი კეკელიძე ხშირად მოიხსენიებდა მის შრომებს რუსთაველეზე.

თავის მეუღლესთან ეფემია მაზაქესთან ერთად ნიკოლოზმა შეასანიშნავი ოჯახი შექმნა და სამშობლოს ოთხი შვილი აღზარდა. დიდ სამამული ომში დაღუპული ძმის გრიგოლ ნათენაძის ოთხი დაობლებული შვილიც საკუთარ შვილებში არ გამოერჩევით ნიკოლოზს და ეფემიას, უმაღლესი განათლება მიიღებინეს, შრომა და სამშობლოს სიყვარული ასწავლეს და ღირსეულ მოქალაქეებად აღზარდეს.

ნიკოლოზ ნათენაძის დაწყებული საქმე ფრთებს ზლის. დღეს ისტორიული ძეგლების აღდგენა სამცხე-ჯავახეთში საინტერესო ხელშია.

Ლ. ᲮᲚᲘᲢᲐᲨᲕᲘᲚᲘ,
ისტორიის მეცნიერებათა კანდიდატი.

13-14 Ა�პᲠᲘᲚᲘ ᲮᲡᲝᲕᲜᲘᲡ ᲓᲦᲔ

ᲪᲠᲔᲛᲚᲖᲔ ᲐᲛᲝᲡᲣᲚᲘ ᲘᲔᲑᲘ

ᲮᲡᲝᲕᲜᲘᲡ დღე იმ ადამიანთა გახსენებისა და უკვდავების დღეა, რომელთაც წარუშლელი კვალი დატოვეს ამქვეყნად — ეშრომეს, იღვაწეს, კეთილი საქმე აკეთეს. რაც მთავარია, წარსულისა და წინაპართა პატივისეცმით მოგონება მომავალ თაობაზე ბრუნვეულ არის. სწორედ ამიტომ ჩვენგან წასულთა ღვაწლის კიდევ ერთხელ გახსენება და დაფასება შვილებისა და შვილიშვილების აღზრდის საუკეთესო გზად მიგვაჩნია.

ვასილ ალექსანდრეს ძე რატინი სწორედ ის კაცი იყო, ვისი ცხოვრებაც მისაბაძ მაგალითად შეიძლება დაუსახო ახალგაზრდებს. იგი ორი ქვეყნა წყვიდა ამ წუთისოფელდან, მაგრამ ვალმოხდილი ადამიანის სახელი წმინდა მოსაგონრად დარჩა მის ოჯახში, მისსავე მშობლიურ ფაბრიკაში, მის მეგობრებსა და ნაცნობებს შორის.

სამმაინი, პრინციპული, ორგანიზატორული ნიჭით დაჯილდოებული, ამავე დროს სათუთი, ახალგაზრდობის მოყვარული და მბრუნველი, — ასეთი ასსოვს ვასილ რატინი ყველს, ვინც მას ახლოს იცნობდა.

ვასილ რატინი 1921 წელს დაიბადა. უმაღლესი განათლება მოსკოვის საბჭოთა ვაჭრობის ინსტიტუტში მიიღო, ეკონომისტის პროფესიას დაეუფლა. დიდი სამამული ომი რომ დაიწყო, საველიდებულო სამხედრო სამსახურს იხდიდა. საბჭოთა არმიის რიგებში. ბრძოლით მივიდა ბერლინამდე, შემდეგ კი იაპონის ავანტიტის არმიის განადგურებაშიც მიიღო მონაწილეობა. ვასილის მამაცობასა და სამშობლოსადმი უსაზღვრო ერთგულების დამადასტურებელი იყო უმაღესი ორდენებით ბრეწნავდა მათზე. ერთ მეგალითს გავიხსენებ: ამ რამდენიმე წლის წინათ ფაბრიკაში მოვიდა თხუთმეტი წლის ობოლი გოგონა ვეროკო ხერგიევა. არც მშობლები ჰყავდა, არც ნათესავები და ახლობლები. ვასილმა იგი უბნის უფროსსა და დამრიგებელს ჩააბარა, მაგრამ თვითონაც არ აცლებდა მზრუნველობას. დღეს ვერიკო შესანიშნავი მუშა და ორი შვილის დედაა. იყო შემთხვევები, როცა ვასილს საშობაოზე მიუღია ძმელად აღსაზრდელი ახალგაზრდებიც, დღეს ისინი ფაბრიკის მოწინავეები არიან.

... დგას ბაბაა ვასილის საფლავთან იებით ხელში პატარა რუსიკო. ცრემლები ჩამოსდის ფენჩელა ლოყებზე, საოცად თბილი ცრემლები. გაიკეთს ხანი და ამ ცრემლებით დანამეს საფლავზე ბევრი, ძალიან ბევრი ლამაზი, სევდიანი ია ამოვა.

Ლ. ᲒᲣᲠᲒᲔᲜᲘᲫᲔ,
ფაბრიკა „ომკავშირელის“ პროფკომიტეტის თავმჯდომარე.

ᲐᲠ ᲓᲐᲕᲘᲬᲧᲔᲑᲐ ᲦᲕᲐᲦᲚᲘᲡᲐ

ᲒᲐᲮᲡᲝᲕᲜᲔᲑᲐ მარტო ის კი არ არის, რომ დაბადების დღეს მოიგონო შენი ახლობელი, მეგობარი თუ ნათესავი. დასაძინებლად რომ დაწვები და ფიქრებში წახვალ, მაშინ რომ მოიგონებ შენს ახლობლებს, მასწავლებლებს, — აი ეს არის გახსენება. მერე რომ მოგინდება საფლავზე მისვლა, ყვავილების მიტანა და ორიოდე სიტყვის ჩურჩულით თქმის სურვილი რომ მოგეძალება, — აი ეს არის გახსენება.

ფიქრობ, ემადლიერები, ისხენებ წელწადში ერთხელ კი არა, უამრავჯერ.

ასე გვაგონდება ყოველთვის ჩვენი უფროსი მეგობარი და მასწავლებელი, ჩვენი დამრიგებელი და გზის გამკვალავი, ობახანი, პირდაპირი, საქმის ერგული პროფესორი არჩილ ნატრაშვილი.

გვაგონდება ორმოციანი წლები, როცა მან ახალი ქართული ჯიშის ცხვრის გამოყვანისათვის სსრ კავშირის სახელმწიფო პრემია მიიღო. მაშინ მას დიდი წინააღმდეგობის გადალახვაც მოუწია, მაგრამ მუშობით შეუპოვარ კაცს უკან არ დაუხევია.

ორმოცდაოთხიანი წლების თვატრის მაყურებელს კარგად ეხსომება „გამოჩენილი ქართველი მწერლის ილო მოსაშვილის პიესის „მისი ვარსკვლავის“ მიხედვით დადგმული სპექტაკლი. ამ სპექტაკლში მთავარ როლს, მეცხოველე ნოვატორი მეცხვარის როლს მთელი მგზნებარეობით ასახიერებდა დიდი ქართველი მსახიობი სერგო ზაქარიაძე.

არჩილ ნატრაშვილსაც იმ პიესის მთავარი გმირივით ძნელი გზის გავლა მოუწია, ვიდრე ახალი ქართული ჯიშის ცხვარს გამოიყვანდა. სწორედ ნატრაშვილის ხელმძღვანელობით ახალი ქართული ჯიშის ცხვრის გამოყვანა მეტად მნიშვნელოვანი ფაქტი გახლდათ ჩვენი ქვეყნის მეცხვარეობის ისტორიაში.

ეს რომ მისი დიდი გამარჯვება, მართლ